

# VEU CATALANA

LLIBERTAT · JUSTICIA SOCIAL · FEDERACIÓ EUROPEA

Any II

Mèxic, D. F., 15 de febrer del 1959

Núm. 8

## REVISIONISME

EL REVISIONISME, el tornar a veure, a examinar i a comprovar l'exactitud dels conceptes i teories que ens serveixen per a intentar comprendre el món i orientar raonablement la nostra conducta, és un mètode natural ineludible que, deliberadament o no, emplea la humanitat per a caminar endavant. Els pobles o els individus que renuncien a la revisió renuncien a la renovació, s'estanquen i moren. La revisió voluntària és el pre-requisit per a realitzar l'avenir. La llibertat és la coordinada. En l'individu equival a l'examen de consciència; en l'home de negocis, al balanç.

En determinats períodes històrics, el revisionisme s'accelera amb ritme revolucionari. El nostre temps és revolt perquè ens trobem en la conjuntura vital d'haver d'ajustar ràpidament el pensar i la conducta a una nova sèrie d'idees i d'invençions tècniques que han vingut a substituir conceptes erronis o deficientes, tècniques absolutes i hàbits inútils.

Es en les ciències físiques on s'ha produït la revolució més evident. Per començar, les teories cosmogòniques de l'Astronomia han ampliat la noció de l'Univers obrint horitzons de corprenedora infinitud. ¿On són les teories de Copèrnic? L'espai expansionista, amb l'infantement explosiu de les milionades de galàxies els ha pres el lloc. I convé recordar que les teories astronòmiques es troben a la base de totes les filosofies i religions. La idea de la divinitat és avui incomparablement més gran que en època de Mahoma.

En el nostre segle XX, els tres fets científics que trasbalsen més les taules de valors són: la relativitat estudiada per Einstein, la mecànica quàntica de Plank i l'alliberació de l'energia atòmica. Tots ells emparentats.

A seguit, afirmen els físics contemporanis que les lleis de Newton no es compleixen en els dominis interatòmics. En el camp de les interaccions febles no s'observa el principi de paritat. I Heisenberg proposa el principi de la indeterminació, proclamant la llibertat dels àtoms.

Si, per associació d'idees, per analogia, transportem les teories a una revisió ètica i axiològica, l'impacte en les ciències humanístiques serà formidable. Com diu Heidegger, «encara que l'home sigui un ésser per al no res, s'afirma en posició de llibertat màxima».

Es curiós per a un profà com jo meditar la definició que dona de la matèria Bertrand Russell, llorejat dues vegades amb el Premi Nobel: «Matèria és un mot convencional per a descriure el que succeeix allà on no existeix matèria.» En efecte, la matèria, concepte sòlid i de tota confiança on agafar-se quan el dubte metòdic s'emportava riu avall àdhuc el fonament racionalista cartesià, s'ha difuminat incoerciblement en un ballet spectral de protons, electrons, positrons, neutrons i qui sap

DURANT AQUESTS darrers anys l'emigració ha passat per diferents estats d'ànim que fluctuaven entre el dubte que es produís la immediata desaparició del règim actual i la certesa que seria un fet de seguida i que calia, per tant, preparar-se per a una nova etapa de govern. Si l'esdeveniment s'hagués produït amb la rapidesa que molts desitjaven, possiblement la represa pels mateixos dirigents hauria estat més planera, però en convertir-se en dues llargues dècades el que suposaven un breu interregne, ha donat temps que hi hagués un canvi profund en la mentalitat de la gent a la qual no és aliena la nova generació, que és un factor amb el qual cal comptar. Mai com ara no s'havia fet tan evident la desintegració del règim actual, no per la influència que pot tenir el seu constant desequilibri econòmic; el govern d'un país qualsevol sempre pot comptar amb l'ajut més o menys decidit de qualsevol altre per a sortir de les dificultats més urgents i evitar els trasbalsos de la caiguda definitiva. El joc de necessitats i d'interessos que regulen les relacions entre els pobles són tan solidaris els uns dels altres que es borren fàcilment les barreres ideològiques que, en altres terrenys, s'interposen entre ells. Per aquest cantó l'actual règim, a desgrat dels signes de malaltia greu que l'abocaran, a la llarga, a un desenllaç fatal, sembla que encara té la vida assegurada per una temporada. Però una cosa diferent és quan es tracta de fer front a nous corrents d'idees i en aqueix aspecte el règim ha començat a perdre la batalla. Els anys no han transcorregut en va i les inquietuds que sotraguegen la nova generació posen en veritable perill l'existència del règim. És una nova promoció que possiblement ignora els governants d'ahir però que ha repudiat els d'avui. No cal que ens neguitem gaire si triga o no a produir-se l'ensulsiada. Quan l'oposició al règim agafa tanta densitat i tants sectors socials, com ho palesen les darreres detencions governatives que han donat lloc a una de les protestes internacionals de més envergadura dels darrers temps, la davallada és evident. El moviment de les idees en la nova generació ja no podrà ser aturat i allò més significatiu és que barrejades amb les inquietuds polítiques d'una transformació del règim cova un desig de millorament de caràcter social que caldrà tenir en compte. Aqueixa nova força invisible que ha sorgit enfront dels actuals governants ja no podrà ser doblegada i ha d'escurejar les hores entre la situació actual i el nou estat de fet. La transformació en les idees que s'ha operat a l'interior i la naixença d'un vast moviment d'oposició al règim, no pot passar desapercbut als dirigents i organitzacions de l'emigració. Per als qui no tenen més preocupació que l'actual govern de dictadura sigui substituït per un altre de tendència oposada, el problema es planteja en termes ben clars. Però els qui pensen no solament en un canvi de govern sinó en l'estructura del mateix Estat, la qüestió ja és més complicada donada la diversitat de parers en què es troba submergit el catalanisme, en part per deixadesa, que en el fons no es altra cosa que crisi d'autoritat, en part, també, perquè a hores d'ara encara ignorem quin és el camí que ha escollit la nova generació — els governants de demà — per a resoldre la situació de Catalunya en el nou règim. Cal que en la qüestió de les futures relacions de Catalunya amb el nou Estat, hi hagi una coordinació de propòsits i actuacions entre la nova generació de l'interior amb derivacions fora de Catalunya, i la de l'emigració. Tant o més que un problema de generacions — i no cal perdre de vista que la vella generació no ha cremat encara tots els ponts — se'n planteja des d'ara un problema de coincidències; en la feina d'avui i en la demà.

quins altres punts-massa que desafien l'imaginar res tan subtil i imponderable com la matèria. Breu, la matèria és energia i l'energia s'ha espiritualitzat. ¡Mal any per al materialisme dialèctic que sent esforsar-se els fonaments *pseudo científics* sota els seus peus!

Si passem a la biologia, ens diran que l'essència de l'organisme viu és la resistència a l'entropia, rebel·lió misteriosa contra el segon principi de la termo-dinàmica.

Per no allargar, al·ludiré solament als moderns estudis matemàtics de les lleis probabilístiques per a caçar a l'atzar i l'imprevist.

El fet inevitable és que la revisió científica imposa la revisió dels principis de la sociologia, de l'economia i de la política, car, en definitiva, l'home és l'arquetipus de totes les valoracions.

Hom comprèn que cal subratllar la part de la llibertat i de la personalitat cultural

de l'home. I no entossudir-se a inserir-lo, com en llit de Procut, dintre conceptes abstractes i geomètrics, rígids i tancats, que poden servir com esquemes mentals de la realitat, però que no són la realitat, de la mateixa manera que les fórmules atòmiques de la molècula no són ni l'àtom ni la molècula.

Específicament, el món comunista emplea el mot revisionisme com una cucurulla del temps de la Inquisició. Revisionistes foren els homes de la Reforma, però, ¡oh paradoxa!, també ho foren els de la Contrareforma, com passarà en el cas semblant d'ara.

Tornem sempre al nostre *ritornello*. Els catalans ens hem de posar a l'altura del temps. Els pobles que s'han de redreçar com el nostre, vexat per la invasió violenta alògena, han de revisar per a renovar-se i viure. Revisar la història, les llegendes d'hipnosis col·lectiva, els principis i les teories nacionalistes per a posar-los al dia,